

С.А.Литвиненко, канд. екон. наук,
доцент кафедри організації авіаційних перевезень
Національного авіаційного університету, Україна

МЕХАНІЗМ ОПТИМІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ АВІАКОМПАНІЇ ТА ІНШИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У РАМКАХ КОРПОРАЦІЇ

Анотація. Визначено передумови створення механізму оптимізації взаємодії авіакомпанії та інших організацій у рамках корпорації та встановлено методологічне та інструментальне наповнення цього механізму.

Аннотация. Определены предпосылки создания механизма оптимизации взаимодействия авиакомпании и других организаций в рамках корпорации и установлены методологическое и инструментальное наполнение этого механизма.

Annotation. Pre-conditions of creation of mechanism of optimization of co-operation of airline and other organizations within corporation were identified, methodological and instrumental filling of the mechanism was set by the author.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: механізм, оптимізація, авіакомпанія, корпорація, взаємодія.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: механизм, оптимизация, авиакомпания, корпорация, взаимодействие.

KEY WORDS: mechanism, optimization, airline, corporation, interaction.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними задачами. Нині особливо гостро проблема оптимізації роботи підприємств в умовах посилення конкуренції та розвитку кризових явищ. Одним із основних інструментів покращення роботи авіакомпаній є оптимізація їх організаційної структури. Конкуренція вантажних авіаперевізників на світових ринках вимагає розробки такої організаційної структури та принципів взаємодії, які б дозволили авіакомпанії бути конкурентоспроможною, передусім, по відношенню до зарубіжних вантажних авіаперевізників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких викладено початок вирішення цієї проблеми. Проблема організації взаємовідносин у межах підприємства корпоративного типу висвітлюється дуже широко у наукових роботах вітчизняних та зарубіжних науковців. До наукових робіт з дальнього зарубіжжя, які привернули найбільшу увагу останнім часом, слід віднести робо-

ту R.Monks та N. Minow [11, с. 7—330], де автори детально аналізують роботу корпорації, а також принципи взаємодії у трикутнику акціонери—менеджери—власники. Дуже цікавими є роботи С. А. Mallin [10, с. 11—266] та Solomon [12, с. 9—48, 77—197], де авторами було сформульовано теоретичні основи корпоративного управління, визначено механізми корпоративного управління, фактори впливу та помилки при корпоративному управлінні.

Науковці із близького зарубіжжя активно вивчали основні підходи до управління діяльністю корпорації, розробляли структурні схеми системи управління діяльністю корпорацій — А. Бандурін [1, с. 17—249]; концепції управління корпорацією, механізми реструктуризації корпорації, механізми аналізу та управління майновим комплексом корпорації — С. Горбань [2]; методологічні основи інвестування в інновації при конкурентних цінах, нові принципи діяльності корпорацій, теоретико-методологічні положення інвестиційної діяльності корпорацій — О. Дидковська [3]; методологічні основи забезпечення оптимальної взаємодії глобальних корпорацій з економічними системами різних рівнів — Т. Орехова [4]; методології фінансового обґрунтування стратегічних рішень та методологічні принципи оцінки бізнесу — В. Паламарчук [6]; методичні засади формування цілісного механізму внутрішньофірмового менеджменту — В. Парсяк [7]; методології та методів розвитку управління корпораціями — О. Поважний [8]; методичні основи та практичні рекомендації покращення роботи вантажного авіаперевізника на основі структурування діяльності — І. Десятченко [9].

Нами у попередніх наукових дослідженнях, зокрема у [5], було встановлено, що нині постала проблема оптимізації організаційної структури авіакомпанії та створення на базі вантажного авіаперевізника підприємства корпоративного типу, яке включає у себе групу компаній. Ця проблема характерна для тих авіапідприємств, які за прикладом логістичних компаній, самотужки організовують процес доставки вантажів за методом «just in time». Група компаній може включати вантажну авіакомпанію, транспортно-експедиційне підприємство, страхові та юридичні відділи тощо.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячено цю статтю. Встановлено необхідність подальшого теоретичного обґрунтування загальних принципів організації взаємовідносин групи дочірніх авіакомпаній та інших підприємств у рамках корпорації. Головною задачею є формування дієвого механізму із відповідним наповненням.

Формулювання мети статті (постановка задачі). Створення механізму оптимізації взаємодії авіакомпанії та інших організацій у рамках корпорації, як основного інструменту удосконалення цієї взаємодії.

Викладення основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. На думку автора, існує ряд суттєвих проблем при організації взаємовідносин у рамках корпорації, передусім існує потреба в усуненні протиріч при організації взаємодії між структурними підрозділами корпорації одного рівня ієрархії та забезпечити якісні взаємозв'язки між підрозділами різних рівнів. Формування адекватного механізму оптимізації взаємодії авіакомпанії та інших організацій у рамках корпорації можливе лише за умови визначення та вдосконалення існуючих організаційних, фінансових та інших взаємодій у рамках корпорації. На нашу думку, існує необхідність побудови таких горизонтальних взаємодій, які б взаємодіяли із вертикальними взаємодіями при цьому сприяючи досягненню основної мети та цілей корпорації. Потреба у формуванні вищезазначеного механізму виникне у корпорації різних організаційних форм. При створенні цього механізму виникає потреба у його відповідності стратегії розвитку корпорації на сучасному етапі розвитку та у забезпеченні фінансової стійкості корпорації. Також виникають проблеми, пов'язані з узгодженням економічних та інших інтересів при організації міжкорпоративних взаємодій.

Принципи побудови внутрішніх корпоративних взаємодій щодо фінансів, на нашу думку, мають бути фактично ідентичними міжкорпоративним, тобто зовнішнім взаємозв'язкам фінансового характеру та базуватися на своєчасних розрахунках та у повній мірі. Проте цей принцип є лише бажаним, але аж ніяк не обов'язковим у межах корпорації і може бути використано принцип взаємозаліків чи інші принципи. У цьому випадку можуть виникнути проблеми, які пов'язані із визначенням ефективності роботи того чи іншого підприємства в рамках корпорації, але це нівелюється досягненням вирівнювання балансу грошових потоків у рамках корпорації.

Необхідно пам'ятати, що забезпечення повного комплексу послуг з перевезення та обслуговування вантажів дозволить корпорації отримати значно більші доходи, отримати нових клієнтів та диверсифікувати свою діяльність, головним чином у напрямку розширення номенклатури послуг, які надають клієнтам при перевезенні вантажів. Саме такі стандарти нині домінують на міжнародних ринках організації перевезень вантажів та забезпечу-

ють стабільний рівень дохідності цим корпораціям в умовах посилення кризових явищ у економіці. Необхідно зауважити, що більшість таких корпорацій мають монокорпоративну систему, тоді як більш складна полікорпоративна система фактично ніколи не використовується на нинішньому етапі розвитку. Проте полікорпоративна система може виникати, наприклад, за умови об'єднання двох корпорацій, хоча це зовсім не обов'язкового з огляду на домінуючу останнім часом тенденцію мінімізації витрат та можливість певного роду поглинання однією корпорацією іншої.

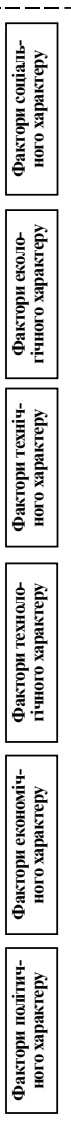
Загальний процесно-системний підхід до оптимізації взаємодії авіакомпанії та інших організацій у рамках корпорації наведено на рис. 1. Цей підхід не можна відокремити від загальної організаційної структури корпорації. При його реалізації автором запропоновано виділити зовнішнє макросередовище корпорації (із визначенням факторів впливу), зовнішнє мезосередовище корпорації, внутрішнє середовище корпорації.

Також нами було виділено можливі шляхи оптимізації взаємодії авіакомпанії та інших організацій у рамках корпорації, а саме портфельна реструктуризація, яка передбачає зміна складу активів чи бізнес-процесів корпорації; організаційна реструктуризація, яка передбачає проведення змін у організаційній структурі корпорації та фінансова реструктуризація, яка передбачає зміну в структурі капіталу корпорації. Крім цього, нами наголошено на можливостях оптимізації за допомогою екстенсифікації та інтенсифікації виробництва шляхом збільшення кількості ресурсів, які використовуються, збільшення часу використання ресурсів, усунення невиробничого використання ресурсів, удосконалення якісних характеристик ресурсів, які використовуються та удосконалення процесу функціонування ресурсів, які використовуються. Реалізація новітньої корпоративної стратегії та впровадження інновацій передбачає розробку та реалізацію новітньої корпоративної стратегії, розвиток потенціалу корпорації, управління ефективністю інноваційних змін, реалізацію стратегії впровадження інновацій у роботу корпорації.

Механізм оптимізації взаємодії авіакомпанії та інших організацій у рамках корпорації має бути теоретично обґрунтованим та він має стати значущим з практичної точки зору інструментом для кожної конкретної корпорації, яка включає в себе авіакомпанію та інші організації. Загальний вигляд механізму оптимізації взаємодії авіакомпанії та інших організацій у рамках корпорації наведено на рис. 2.

ЗОВНІШНЄ МАКРОСЕРЕДОВИЩЕ КОРПОРАЦІЇ

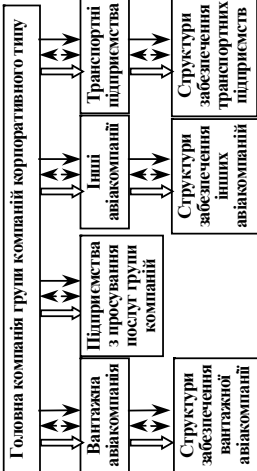
Фактори впливу

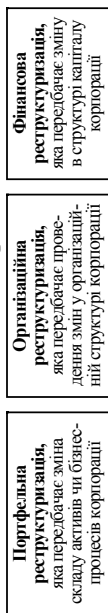
ЗОВНІШНЄ МЕЗОСЕРЕДОВИЩЕ КОРПОРАЦІЇ

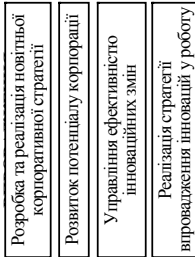
ВНУТРІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ КОРПОРАЦІЇ

МОЖЛИВІ ЦІЛІ ЯКІ ОПТИМІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ АВІАКОМПАНІЇ ТА ІНШИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В РАМКАХ

РЕАЛІЗАЦІЯ НОВІТНЬОЇ КОРПОРАТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ

МЕТОДИ ЕКСТЕНСИФІКАЦІЇ ТА ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА

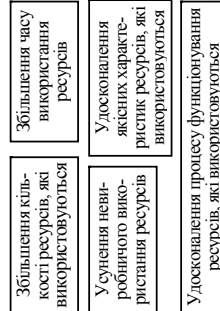

Рис. 1. Загальний процесно-системний підхід до оптимізації взаємодії авіакомпанії та інших організацій у рамках корпорації

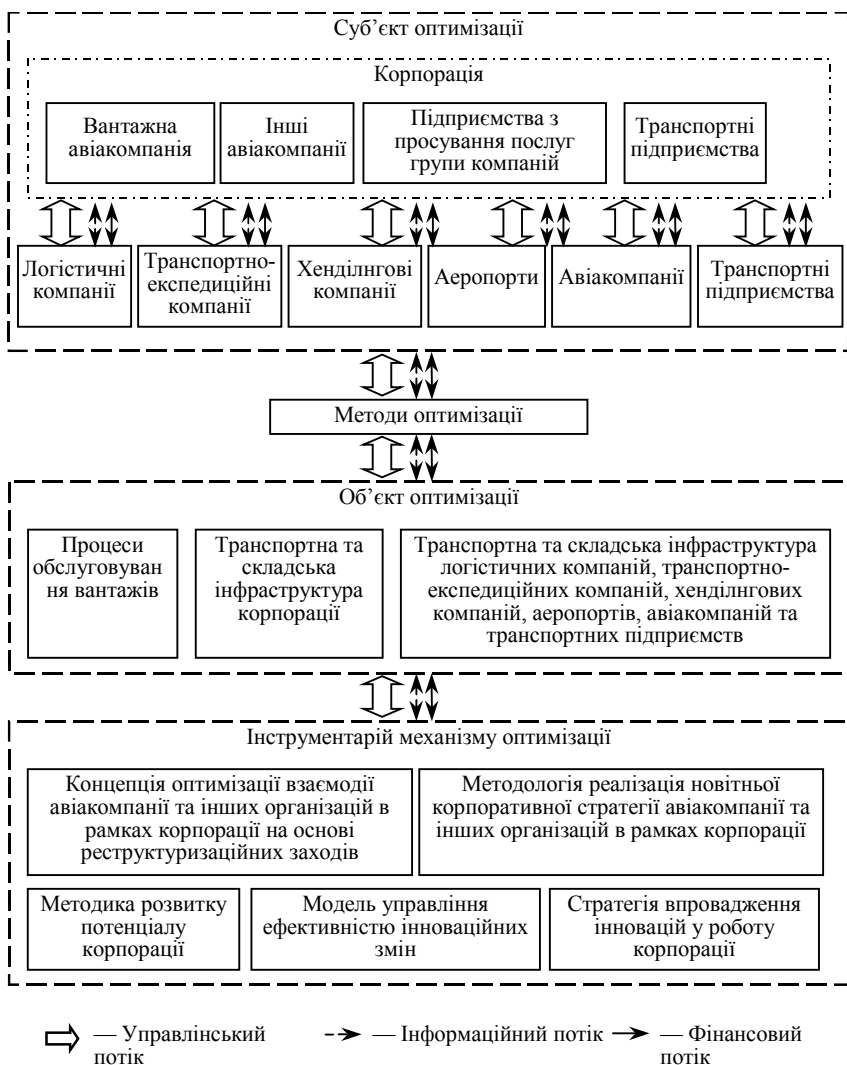

Рис. 2. Механізм оптимізації взаємодії авіакомпаній та інших організацій у рамках корпорації

Він включає в себе об'єкт та суб'єкт оптимізації, а також методи оптимізації та інструментарій. Об'єктом оптимізації виступають процеси обслуговування вантажів, а також складові інфраструктурного комплексу корпорації та об'єкти обслуговування

процесу перевезення вантажів. Суб'єктом оптимізації виступають компанії корпорації та організації, які допомагають здійснювати процес обслуговування вантажів.

Методи оптимізації можуть бути реалізовані за допомогою різних методів економіко-математичного моделювання, зокрема методів лінійного, нелінійного програмування, цілочисельного лінійного програмування тощо.

Також виділено інструментарій механізму оптимізації, до якого автором включено концепцію оптимізації взаємодії авіакомпанії та інших організацій у рамках корпорації на основі реструктуризаційних заходів, методологію реалізації новітньої корпоративної стратегії авіакомпанії та інших організацій у рамках корпорації, методику розвитку потенціалу корпорації, модель управління ефективністю інноваційних змін та стратегію впровадження інновацій у роботу корпорації. Реалізація механізму оптимізації взаємодії авіакомпанії та інших організацій у рамках корпорації має бути здійснена з урахуванням усіх можливих негативних факторів та із обов'язковим визначенням можливостей корпорації щодо ресурсного забезпечення.

Висновки і перспективи подальших досліджень. При проведенні наукового дослідження нами виявлено, що проблема організації взаємовідносин у межах підприємства корпоративного типу висвітлюється дуже широко у наукових роботах вітчизняних та зарубіжних науковців та проаналізовано найцікавіші наукові праці вітчизняних та зарубіжних науковців. Було встановлено необхідність подальшого теоретичного обґрунтування загальних принципів організації взаємовідносин групи дочірніх авіакомпаній та інших підприємств у рамках корпорації із формуванням дієвого механізму цього процесу. Автором було виявлено необхідність усунення протиріч при організації взаємодії між структурними підрозділами корпорації одного рівня ієрархії та забезпечити якісні взаємозв'язки між підрозділами різних рівнів, а також необхідність побудови таких горизонтальних взаємодій, які б взаємодіяли із вертикальними взаємодіями при цьому сприяючи досягненню основної мети та цілей корпорації. Розроблено загальний процесно-системний підхід до оптимізації взаємодії авіакомпанії та інших організацій у рамках корпорації, що включає різні середовища корпорації, а також шляхи оптимізації, методи та реалізацію інновацій та стратегій. Створено механізм оптимізації взаємодії авіакомпанії та інших організацій у рамках корпорації, який включає в себе об'єкт та суб'єкт оптимізації, а також методи оптимізації та ін-

струментарій. Напрямами подальших наукових досліджень має стати детальне вивчення інструментального наповнення механізму оптимізації взаємодії авіакомпанії та інших організацій у рамках корпорації.

Література

1. Бандурин А. В. Управление деятельностью корпораций в России [Текст.]: дис. ... д. э. н.: 08.00.05 / А. В. Бандурин. — М., 2002. — 307 с.
2. Горбань С. И. Методология управления корпорацией в условиях реструктуризации [Текст.]: автореф. дис. ... д. э. н.: 08.00.05 / С. И. Горбань. — М., 2009. — 59 с.
3. Дидковская О. В. Инвестирование в инновационные структурные сдвиги в корпорациях в целях повышения их эффективности [Текст.]: автореф. дис. ... д. э. н.: 08.00.05 / О. В. Дидковская. — М., 2008. — 35 с.
4. Орехова Т. В. Транснаціоналізація економічних систем в умовах глобальної інтеграції [Текст.]: автореф. дис. ... д. е. н.: 08.00.02 / Т. В. Орехова. — Донецьк, 2008. — 41 с.
5. Литвиненко С. Л. Особливості організації взаємовідносин групи дочірніх авіакомпаній та інших підприємств в рамках корпорації [Текст.] // Тези доповідей III Міжнар. наук.-практ. конф. «Управління інноваційним процесом в Україні: проблеми, перспективи, ризики» (Львів, 21—22.05.2010). — Львів.: НУ «Львівська Політехніка», 2010. — С. 263—364.
6. Паламарчук В. П. Методология финансового обоснования стратегических решений в российских корпорациях [Текст.]: автореф. дис. ... д. э. н.: 08.00.10 / В. П. Паламарчук. — М., 2008. — 45 с.
7. Парсяк В. Н. Формування корпоративних відносин в системі малого підприємництва [Текст.]: автореф. дис. ... д. е. н.: 08.06.01 / В. Н. Парсяк. — К., 2004. — 26 с.
8. Поважний О. С. Становлення і розвиток ефективного корпоративного управління [Текст.]: автореф. дис. ... д. е. н.: 08.02.03 / О. С. Поважний. — Доцецьк, 2003. — 31 с.
9. Десятниченко И. А. Организация структурированного грузового бизнеса в составе многопрофильной авиакомпании [Текст.]: автореф. дис. ... к. э. н.: 08.00.05 / И. А. Десятниченко. — М., 2006. — 23 с.
10. Mallin C. A. Corporate governance^е [Текст.] / C. A. Mallin. — New York: Oxford University Press, 2007. — 316 p.
11. Monks R. A. G. Corporate governance^е [Текст.] / R. A. G. Monks, N. Minow. — Hoboken: John Wiley and Sons, Inc., 2008. — 651 p.
12. Solomon J. Corporate governance and accountability^е [Текст.] / J. Solomon. — Chester: John Wiley and Sons, Inc., 2007. — 386 p.

Стаття надійшла до редакції 25.10.2010.